

עמותת חינוך ותרבות במושב, משמר השבעה ע"ר 580719896

העוררת

ע"י ב"כ משרד עוה"ד נבו קידר בלום, עו"ד הילה עובד בנאי
רח' רוטשילד 3, בניין פסגות קומה 18, תל אביב
טל: 03-5668665 פקס': 03-5667665

- נ ג ד -

משרד החינוך

המשיב

ע"י ב"כ מלשכת היועצת המשפטית במשרד החינוך
רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים
טל: 02-5603740 פקס': 02-5603840

החלטה

בפנינו ערר על החלטה מיום 7.6.2023 שניתנה על ידי סמנכ"ל ומנהל מינהל רישוי בקרה ואכיפה במשיב לדחות בקשה לרשיון לבית ספר חדש, "לדעת בטבע" ברחוב רוזנבלום קלמן 34 משמר השבעה, לשנה"ל תשפ"ג, סמל מוסד 647107 (להלן: "ההחלטה").

להלן נימוקי ההחלטה

הנימוקים שהופיעו בהחלטה נשוא הערר הם כדלקמן:

1. מנהלת בית הספר מועסקת במקביל כמנהלת מחלקת החינוך בבית דגן.
2. לא כל עובדי ההוראה המועסקים בבית הספר עם בעלי תעודת הוראה.
3. עובדי ההוראה בבית הספר אינם מוסמכים להקניית קרוא וכתוב, כאשר הדרישה להכשרה זו הינה קריטית במוסד חינוך יסודי בו לומדים תלמידים הרוכשים את יסודות הקריאה והכתיבה.
4. הצוות אינו משתלם בהשתלמויות בתחום דעת שונים.
5. לא קיים תיעוד על השתלמויות ואין יישום של השתלמויות בשטח.
6. אין תיעוד של ישיבות פדגוגיות שנערכות בבית הספר על ידי צוות החינוכי.
7. אין בבית הספר גורמים מטפלים כגון פסיכולוג ויועצת (היועצת הקיימת מלווה את בית הספר אחת לשבוע בלבד).

8. הרכב הכיתות אינו מאוזן, הכיתות אינן הטרוגניות (בכיתת "גל" לומדים 21 תלמידים בסה"כ: בכיתה א'-לומדים 4 בנות ו-1 בנים; בכיתה ב' – 7 בנות ו-3 בנים; בכיתה ג' – 2 בנות ו-4 בנים. בכיתה "עיט" לומדים 20 תלמידים בסה"כ: בכיתה א' לומדים 7 בנות ו-4 בנים, בכיתה ב' 5 בנים ובכיתה ג' 4 בנים).

9. הבקשה לקבלת רשיון הוגשה עבור בית ספר הפועל בהתאם לגישה חינוכית מונטסורית אולם נמצא כי בפועל בית הספר אינו מלמד בהתאם לגישה ולעקרונות המונטסוריים – אין סביבה פיזית כיתתית תומכת לימוד לפי התפיסה המונטסורית; אין לימוד בהתאם לחקר וליזמות; לא נעשית בניית תכנית לימודים מותאמת עבור כל ילד; קיים פער משמעותי בין התפיסה החינוכית המונטסורית לבין ההטמעה בשטח.

לאור האמור, החלטתי שלא לאשר פתיחת מוסד חדש לשנה"ל תשפ"ג.

עיקר נימוקי העוררת

העוררת טענה בכתב הערר כי בחינה מעמיקה של הנימוקים ושל מענה העוררת אליהם מעלה כי מדובר בנימוקי דחייה שגויים ללא ביסוס עובדתי, תוך התעלמות מתגובות העוררת לחוות הדעת אשר בהן ניתן הסבר מפורט לכל הערה שעלתה מצד הפיקוח.

העוררת תארה בכתב הערר את הרקע להקמת בית הספר, שהינו בית ספר יסודי מונטסורי צומח במושב משמר השבעה. הוא הוקם על ידי העוררת בתמיכת המושב ובהמשך גם בגיבוי המועצה האזורית שדות דן.

נטען כי מזה מספר שנים בטרם הוקם בית הספר, ביקשו הורים רבים תושבי המושב, כי ילדיהם יתחנכו במוסדות חינוך מונטסוריים. בשל העובדה שבמועצה האזורית לא פועל בית ספר מסוג זה אלא בית ספר ממלכתי יסודי אחד בלבד במושב ניר צבי, נאלצו הורים לרשום את ילדיהם למוסדות חינוך מונטסוריים באזור המרכז. בשל עודף ביקוש על ההיצע, לא כל הילדים זכו להיקלט במוסדות האמורים.

תחילה נבחנה אפשרות לפתוח מסלול מונטסורי בבית הספר הממלכתי בניר צבי. לאחר שהתברר כי אין היתכנות לכך, החלו לפעול להקמת בית ספר מונטסורי במושב בשיתוף נציגות הורים תושבי המושב.

לטענת העוררת בית הספר זוכה לתמיכה של המושב, אשר העמיד לרשות בית הספר מבנה ללא עלות וסייע בביצוע עבודות התאמה לשם העמדת המבנה בתנאים הנדרשים על ידי משרד החינוך. כמו כן, המועצה האזורית הודיעה לוועד המושב כי היא תומכת בהקמת בית הספר.

לקראת שנה"ל תשפ"ב הגישה העוררת בקשת רישוי אולם הבקשה נדחתה משיקולים הקשורים במבנה שבו פעל בית הספר באותה עת. ערר שהוגש על החלטת הדחייה נדחה.

לקראת שנה"ל תשפ"ג הגישה העוררת בקשת רישוי נוספת ביחס למבנה סמוך למבנה שבו פעל בית הספר בשנה"ל תשפ"ב. נטען כי המבנה החדש מחזיק בכל האישורים הנדרשים על ידי המשיב. הבקשה נותבה לגורמי המקצוע וקיבלה חוות דעת תקינות וחיוביות בתחומי התברואה, הבטיחות והאיתנות הפיננסית.

העוררת סקרה בכתב הערר שלוש חוות דעת פדגוגיות שנערכו למוסד שמנימוקיהן נדחתה הבקשה.

העוררת ציינה כי היא הגישה בקשה לרישוי גם עבור שנה"ל תשפ"ד אשר מצויה בתהליך של בדיקה (נכון למועד הגשת הערר).

העוררת טענה כי במהלך שנה"ל תשפ"ב ניהלה את בית הספר הגב' רונית גרינברג. תקופת העסקתה הסתיימה בתום שנת הלימודים. לקראת שנה"ל תשפ"ג מינתה העוררת כמנהלת את הגב' כוכבית מיכאל, אשר לה ניסיון של 12 שנה בניהול בתי ספר.

העוררת טענה כי בית הספר מקיים תהליכים פדגוגיים משמעותיים כמקובל במוסדות חינוך מסוגו ומדובר במוסד איכותי, בניגוד לניסיונות מצד הפיקוח הפדגוגי במשיב להציגו כמוסד בלתי ראוי.

נטען כי מנהלת בית הספר הובילה תהליכים פדגוגיים משמעותיים ובכלל זה בהיבטים של תוכניות הלימודים, מיפוי והערכת התלמידים בבית הספר, מתן מענה לימודי לתלמידים, הכשרת הצוות, התבוננות אישית עם התלמידים בנוגע לעשייה הלימודית שלהם, פעילויות העשרה.

באמצע שנה"ל תשפ"ג התקבלה גב' מיכאל לתפקיד מנהלת מחלקת החינוך בבית דגן והחלה בביצוע תפקידה מאמצע חודש פברואר 2023. היות ומדובר במועצה קטנה יחסית, סוכס בתיאום עם ראש המועצה כי בשנה"ל תשפ"ג גב' מיכאל תנהל את בית הספר במשרה מלאה בהתאם לדרישות משרד החינוך ואת תפקידה במועצה תמלא בהיקף משרה של 50% ביום החופשי שלה ובשעות שלאחר סיום ניהול בית הספר. החל משנה"ל תשפ"ד גב' מיכאל מועסקת אך ורק בניהול מחלקת החינוך במועצה ונקלטה לעבודה בניהול בית הספר גב' אילאיל קופלר, שאף היא עומדת בדרישות המשיב לניהול מוסדות חינוך.

העוררת הגיבה לנימוקים שהופיעו בהחלטת המשיב לדחות את בקשת הרישוי לשנה"ל תשפ"ג ולשיטתה, יש לדחות נימוקים אלה ולהחזיר את הבקשה לניתוב הגורמים המקצועיים במשיב לשם קבלת החלטה בבקשת הרישוי.

להלן טיעוני העוררת בנוגע לנימוקי הדחייה שבהחלטת המשיב:

1. מנהלת בית הספר מועסקת במקביל כמנהלת מחלקת החינוך בבית דגן

העוררת טענה כי אכן הגב' מיכאל ניהלה את בית הספר כאשר במחצית שנה"ל תשפ"ג החלה בעבודתה במקביל כמנהלת מחלקת החינוך בבית דגן. מנהלת בית הספר ניהלה את בית הספר במשרה מלאה כנדרש לפי נהלי המשיב ואף מעבר לכך. בשעות שלאחר עבודתה בבית הספר וביום החופשי שלה, התפנתה לתפקידה השני במחלקת החינוך במועצה. עבודתה במחלקת החינוך במועצה תפקיד זה מילאה גב' מיכאל בחצי משרה, זאת בהסכמת ראש המועצה על מנת שעבודתה בבית הספר לא תיפגע. העוררת צירפה תצהיר של הגב' מיכאל על מנת לאמת את טענתה.

העוררת טענה כי מהנוסח של הנימוק האמור שהופיע בהחלטת הדחייה לא ברור אם נמצא פגם ומהו, שיש בו כדי להצדיק את אי מתן הרשיון לעוררת. המשיב לא סיפק אסמכתא לכך ששילוב בין התפקידים כאמור פגע ביכולתה של גב' מיכאל למלא את תפקידה כמנהלת בית הספר בהצלחה.

העוררת ציינה כי בחוות הדעת הפדגוגית השלישית נכתב כי הקושי של הפיקוח הפדגוגי הוא בכך שמנהלת בית הספר לא תישאר לנהלו בשנת תשפ"ד. אולם, החלטת הדחייה התייחסה לשנה"ל תשפ"ג ולגביה לא הועלתה טענה מהותית בנוגע לשילוב התפקידים של הגב' מיכאל.

2. לא כל עובדי ההוראה המועסקים בבית הספר הם בעלי תעודת הוראה

העוררת טענה כי מדובר בנימוק שגוי וכי כל עובדי ההוראה בבית הספר בעלי תעודת הוראה.

בבית הספר פועלות שתי כיתות לימוד ובהתאם לנהלי הרישוי יש להעסיק מנהל מוסמך ועובדי הוראה כמספר כיתות הלימוד. הגב' מיכאל היא מנהלת מוסמכת ושתי עובדות ההוראה הן מוסמכות בעלות תעודת הוראה כנדרש.

3. עובדי ההוראה בבית הספר אינם מוסמכים להקניית קרוא וכתוב כאשר דרישה להכשרה זו הינה קריטית במוסד חינוך יסודי בו לומדים תלמידים הרוכשים את יסודות הקריאה והכתיבה

העוררת טענה כי גם נימוק זה שגוי, שכן עובדות ההוראה בבית הספר מוסמכות להקניית קרוא וכתוב. עובדה זו הובאה לידיעת הפיקוח הפדגוגי בביקוריו. אחת מעובדות ההוראה, הגב' פנינה בסון, השלימה קורס בהיקף של 120 שעות בנושא אסטרטגיות למידה והוראה מתקנת, עבדה במערכת החינוך הרשמית מספר שנים והוסמכה להקניית קרוא וכתוב. במוסדות הקודמים בהם עבדה לא הועלו טענות מקצועיות כלפיה בנושא. הגב' הילה בז'רנו, עובדת הוראה מוסמכת בכירה בתחום לשון עברית לכיתות א'-ו' ולא יכול להיות חולק בדבר הסמכתה ללמד קרוא וכתוב, כמורה לגילאי יסודי בתחום זה.

4. הצוות אינו משתלם בהשתלמויות בתחומי דעת שונים

גם נימוק זה שגוי לטענת העוררת, אשר רואה חשיבות רבה בהשתלמות והכשרה של הצוות החינוכי. נטען כי הצוות משתלם באופן שוטף בתדירות של פעמיים בשבוע על ידי מלווים פדגוגיים של ארגון מיל"ה, שמנגיש בישראל הכשרות בינלאומיות על פי הגישה המונטסורית מטעם ארגון AMI העולמי.

ההכשרה וההדרכה מועברים על ידי מורים מקצועיים בעלי הכשרה מונטסורית בינלאומית. ההכשרות בשנה"ל תשפ"ג פורטו בחוות דעתה של הגב' הדר פלד שצורפה לערר. בנוסף, במהלך חופשת הקיץ שבין שנות הלימודים תשפ"ג ו-תשפ"ד צפוי הצוות החינוכי לעבור השתלמות מונטסורית דרך ארגון מיל"ה. לאחר קבלת רשיון למוסד החינוך, תפעל העוררת לקבל הכשרות והשתלמויות ממשד החינוך, דבר שלא ניתן להינתן ללא סמל מוסד.

5. לא קיים תיעוד על השתלמויות ואין יישום של ההשתלמויות בשטח

העוררת טענה כי נימוק זה לא מתיישב עם נימוק הדחייה הרביעי שכן אם אין השתלמויות כיצד יהיה תיעוד. לא ברור גם מדוע לא אוחד נימוק זה עם הנימוק הקודם. העוררת טענה כי הנימוק לא הועלה בחוות הדעת שניתנו לעוררת אלא הופיע לראשונה בהחלטת הדחייה, תוך פגיעה בזכות הטיעון. מעבר לכך, כמפורט בחוות דעתה של הגב' הדר פלד שצורפה לערר, הצוות השתלם לאורך השנה על בסיס שבועי על ידי צוות מיומן. זאת ביוזמת העוררת שכן לא ניתן לרשום את הצוות להשתלמויות שניתנות על ידי המשיב. כמו כן כאמור, במהלך חופשת הקיץ צפוי הצוות לעבור השתלמות מונטסורית דרך ארגון מיל"ה.

6. אין תיעוד של ישיבות פדגוגיות שנערכות בבית הספר על ידי הצוות החינוכי

עוררת טענה כי במועד בו ניתנה חוות הדעת הפדגוגית השלישית, בחודש ינואר 2023, התקיימו ישיבות פדגוגיות שוטפות עם הצוות החינוכי אך לא נערך תיעוד מסודר לגביהן, הגם שבהן הוסקו מסקנות שיושמו בהקפדה. כתוצאה מהערת המפקחת, החלה מנהלת המוסד לתעד באופן מסודר את ישיבות הצוות, כך שהערת הפיקוח יושמה במלואה ואין מקום לבסס את הדחייה על נימוק זה.

7. אין בבית הספר גורמים מטפלים כגון פסיכולוגית ויועצת (היועצת הקיימת מלווה את בית הספר אחת לשבוע בלבד)

העוררת טענה כי מדובר בנימוק שגוי תמוה ומקומם במיוחד. הוא הועלה על ידי גב' מיכל דדון בחוות הדעת הראשונה, במשתמע בחוות דעת השנייה ושוב בחוות הדעת השלישית. תשובות העוררת בעניין נפלו על אוזניים ערלות.

העוררת טענה כי לא ברור על סמך אילו נתונים התבססו המפקחות במתן חוות הדעת ביחס לנימוק זה, שכן הן לא שוחחו עם הגורמים הרלוונטיים אצל העוררת, לא קיבלו התייחסות לסוגייה ולא פרטו דוגמאות קונקרטיות להעדר המענה הפרטני לגישתן. כמו כן, המענה הפרטני תלוי במתן הרשיון עצמו וככל שיינתן רשיון לבית הספר תוכל העוררת גם להיעזר במעטפת המגיעה לתלמידים הזכאים לכך על ידי משרד החינוך, ולספק להם מענה פרטני נוסף לזה שהיא מספקת.

מעבר לכך, העוררת מספקת לתלמידים מענה פרטני רחב ביותר כחלק מהשיטה המונטסורית. העוררת פרטה כי התלמידים מקבלים תגבור למידה פרטני, הקניות אישיות, תוכנית לימודים אישית ומעקב אחר התקדמות תלמיד. מאמצע שנה"ל תשפ"ג החל בית הספר להעסיק יועצת על חשבונו שהגיעה לבית הספר פעם בשבוע ל-8 שעות.

דרישות משרד החינוך לא מגדירות במפורש את תקן הייעוץ לכיתה ביסודי/חט"ב אלא רק בחטיבה העליונה (1.7 ש"ש לכיתה). העוררת הפנתה לדו"ח של המרכז למידע ולמחקר של הכנסת בו צויין כי

ההמלצה בעבר בדבר שעות ייעוץ לכיתה הייתה בבית ספר יסודי של 1 ש"ש ובחטיבה 1.5 ש"ש, אולם שעות הייעוץ נתונות לשק"ד מנהל המוסד החינוכי. יישום ההמלצה לפי הדו"ח מלמד על כך שהייעוץ ניתן בהיקף של פי שניים מהתקן. כן נטען שהוצמדה סיעת לילד עם עיכוב לימודי לכמה שעות בשבוע, על מנת לקדם אותו וכן ניתן מענה לילדה אלרגית בבית הספר כולל הדרכה לצוות בעניין.

8. הרכב הכיתות אינו מאוזן, הכיתות אינן הטרוגניות

העוררת טענה כי הלמידה בבית הספר מתבצעת ב'תלתונים', כנהוג במוסדות של השיטה. יש שני תלתונים מקבילים ובהם ילדים בשכבת הגיל א'-ג'. החלוקה ביניהם מתבצעת בתחילת השנה על ידי מנהלת בית הספר ממגוון שיקולים כגון, איזון מגדרי, שכבות גיל, רמת לימודים של התלמידים ועוד. הלמידה היא רב גילאית. בניגוד להצגת הנתונים המגמתית בהחלטת הדחייה ששמה דגש על שכבת גיל ולא על חלוקה לתלתונים, הרכב הכיתות בשנה"ל תשפ"ג היה כדלקמן: 21 תלמידים בכיתת "גל" (13 בנות ו-8 בנים) ו-20 תלמידים בכיתת "עיט" (7 בנות ו-13 בנים). בנוסף, מנהלת בית הספר והעוררת קשובים להערות הפיקוח ולקראת שנה"ל תשפ"ד, עם כניסת שכבת גיל חדשה, בוצעה חשיבה מחודשת לבי חלוקת הכיתות והתכנון הוא שכל תלתון יהיה עם 31 תלמידים בחלוקה בין בנים לבנות (17 בנות ו-16 בנים; 12 בנות ו-19 בנים).

9. בית הספר לא פועל בהתאם לגישה המונטסורית

העוררת טענה כי נימוק זה לא הובא במלואו לידיעת העוררת ומשכך נפגעה זכות הטיעון שלה בעניין. בחוות הדעת הפדגוגית השנייה נכתב בסיכום חוות הדעת: "מנוכחותי שם לא ראיתי עבודה התואמת הגישה המונטסורית". בחוות הדעת הפדגוגית השלישית נכתב תחת ההמלצה השלישית לאי מתן רשיון: "קיים פער גדול בין התפיסה החינוכית המונטסורית לבין ההטמעה בשטח". העוררת טענה מעבר לכך, כי בית הספר מלמד בהתאם לגישה ולעקרונות המונטסוריים ומלווה מיום הקמתו על ידי הגב' הדר פלד, מנכ"לית שותפה במיל"ה, שמלווה רשויות מקומיות בהטמעת החינוך המונטסורי במגזר הציבורי, מעבירה הכשרות מונטסוריות בינלאומיות, מלווה הרמת מוסדות חינוך מונטסוריים ועוד. העוררת הפנתה לחוות דעת שכתבה הגב' פלד וצורפה לערר, אודות בית הספר בו מתקיימים ומיושמים כל עקרונות הגישה המונטסורית.

טיעונים משלימים מטעם העוררת

בכתב הערר העלתה העוררת טיעונים נוספים המבססים לשיטתה עילה להתערבות בהחלטת המשיב והענקת רשיון למוסד החינוכי.

העוררת טענה כי המועצה האזורית רואה חשיבות רבה בקיום בית הספר לצד המוסדות הקיימים בתחומה, ויש לתת לכך משקל.

העוררת טענה כי בית הספר עומד בדרישות הפדגוגיות לקבלת רשיון בהתאם לחוק הפיקוח על בתי הספר, התשכ"ט-1969 (להלן: "חוק הפיקוח") ונהלי הרישוי.

העוררת טענה כי המשיב פגע בזכות הטיעון שעומדת לה. תחילה, לא אפשר לה להגיב לאף אחת משלוש חוות הדעת הפדגוגיות שניתנו בעניינה. בהמשך, המשיב החליט לכלול בהחלטת הדחייה נימוק חדש שלא נכלל בחוות הדעת (הנימוק החמישי) וכן לא אפשר לה להגיב אודותיו בטרם קבלת החלטת הדחייה. הנימוק התשיעי הורחב מעבר לאמירות הבודדות שנכתבו בחוות הדעת אודות יישום הגישה המונטסורית בבית הספר.

העוררת העלתה טענות בנוגע להתנהלות הפיקוח הפדגוגי במגוון היבטים, בין היתר: כבילות שיקול הדעת בטרם הגעה לביצוע בדיקה שאמורה להיות אובייקטיבית; דיווח שקרי על הגעה לבית הספר בתאריך 26.6.2022 בשעה שהמפקחת הגב' דנון כלל לא ביקרה בו באותה עת; הצטיידות ברשימת ליקויים לכאורה כלפי בית הספר בטרם הגעה לביקור נשוא חוות הדעת השנייה; בביקור הראשון סירבה הגב' דנון לשמוע על פועלו של בית הספר וסירבה לאפשר לנציגי הבעלות להשתתף בפגישה כמקובל; בביקור השני של הגב' ויקי עוזיאל, שוב לא אפשר הפיקוח לנציגי הבעלות להשתתף בפגישה בביקור זה התאפשר להציג את הפעילות הנעשית בבית הספר; אי מתן זכות טיעון בנוגע לחוות הדעת. תגובות העוררת לא זכו לביטוי כלשהו בחוות הדעת העוקבות ובהחלטת הדחייה, כפי שהיה מצופה לו הייתה נשקלת עמדת העוררת.

העוררת טענה כי ההחלטה נחתמה על ידי סמנכ"ל מינהל ורישוי ולא על ידי מנכ"ל המשרד כנדרש לפי סעיף 4(ב) לחוק הפיקוח ולכן ההחלטה מבוטלת בשל חריגה מסמכות.

העוררת טענה כי ההחלטה פוגעת בזכותם של התלמידים לחינוך ולזכות הבחירה ההורית בחינוך.

העוררת טענה כי החלטת הדחייה אינה מתחשבת בשיקולים רוחביים שהיה על המשיב לשקול בעניין העדר חלופה חינוכית מתאימה לתלמידים, מכיוון שאין במועצה האזורית בתי ספר מונטסוריים אחרים. במועצה האזורית פועל בית ספר אחד לאוכלוסייה חילונית, בית ספר ניר צבי-ממלכת. אם בית הספר לא היה מוקם ההורים לא היו בוחרים לשלוח את ילדיהם לבית הספר ניר צבי אלא לבתי ספר אחרים מונטסוריים המרוחקים או משאירים אותם בחינוך ביתי.

עוד טענה העוררת כי חוות הדעת הפדגוגית השלישית שעליה מבוססת החלטת הדחייה, לא נחתמה על ידי המפקחת אלא על ידי מנהלת המחוז. כך נראה שמנהלת המחוז מאחורי האמור בחוות הדעת ולא הגב' עוזיאל.

עיקר נימוקי המשיב

בכתב התגובה לערר התייחס המשיב לבקשה לרישוי שהוגשה על ידי העוררת לשנה"ל תשפ"ב אשר שנדחתה על ידי המשיב ובע"ר 106/21.

בהתייחס לבקשה שהוגשה לשנה"ל תשפ"ג פרט המשיב את השתלשלות העניינים, ואת הדו"חות שנערכו במסגרת בחינת הבקשה.

ביום 6.7.2022 התקבלה חוות דעת בטיחותית שלילית. ביום 21.7.2022 הגישה העוררת הודעה על תיקון ליקוי הבטיחות וביום 3.8.2022 התקבלה חוות דעת בטיחותית חיובית.

חוות דעת פדגוגית שלילית ראשונה ניתנה ביום 27.7.2022 בה צויין, בין היתר, כי בבית הספר לומדים מספר קטן של תלמידים, סה"כ 27 תלמידים, 16 בכיתה א' ו-11 בכיתה ב'; מנהלת בית הספר לא עברה קורס מנהלים; אין צוות מינהלי וצוות פרא רפואי; מבחינת המבנה אין מקום לבית הספר ומדובר במבנה שמתאים יותר לשמש כגן ילדים; אין מענה פרטני לתלמידים הזקוקים לכך, אין מענה בחינוך מיוחד, אין הכלה לתלמידים, אין ייעוץ פסיכולוגי וכו'.

ביום 22.9.2022 התקיים ביקור נוסף של המפקחת הפדגוגית בבית הספר ונמצאו ליקויים פדגוגיים משמעותיים. נטען שבמהלך הביקור התברר כי אומנם קיימת מנהלת בבית הספר אך היא לא הדמות המשפיעה ומקבלת ההחלטות. מי שמקבל את ההחלטות הם שני הורים של ילדים שלומדים בבית הספר, ושהם גם בעלי העמותה. הורים אלה קובעים מי מהתלמידים יתקבל לבית הספר, באילו תנאים ומה חלוקת התלמידים לכיתות, בניגוד לפרוגרמה של משרד החינוך.

נטען שמנהלת המוסד מסרה למפקחת כי היא מצויה בחל"ת לאחר שבתון ואינה מתחייבת להמשיך בתפקידה. לדברי המנהלת התלמידים נמצאים בפערי למידה חמורים מאוד, ישנם תלמידים שזקוקים להוראה מתקנת, תלמידים עם צרכים מיוחדים ובעיות רגישות לא מקבלים את המענה הנדרש מבית הספר. המנהלת מסרה כי היא "מקווה שיתנו לה לנהל כמו שצריך". עוד התברר כי חלק מהתלמידים הלומדים בכיתות ב'-ג' אינם יודעים קרוא וכתוב והם בפער למידה חמור מאוד. מבחינת רמת הלימודים הם ברמה של כיתה א'. במקצוע מתמטיקה, תלמידי כיתה ג' לומדים בהתאם לתוכנית הלימודים של כיתה ב'.

המשיב ציין כי אין צוות מנהלי בבית הספר וצוות פרא רפואי.

בהתאם למסמך אורחות חיים ששלחה המנהלת למפקחת, יום הלימודים מתחיל בשעה 8:15 ומסתיים בשעה 12:00, סה"כ 3.45 שעות למידה ביום. ילדים שהוריהם משלמים עבור הארכת יום, ממשיכים ללמוד לאחר השעה 13:30. בנוסף התגלה כי אין בבית הספר חדר מזכירות, חדר מורים, חדר אחות, אולם התעמלות, חדר אחות, ספרייה, חדר מחשבים ומגמות, כיתת שילוב.

על אף שנמסר כי בית הספר מלמד בשיטה המונטסורית, המפקחת לא התרשמה שמושמת בבית הספר שיטת לימוד שונה מבתי ספר יסודיים אחרים. מנהלת בית הספר מסרה כי אינה מכירה את השיטה המונטסורית והיא כרגע בתהליך למידה של השיטה.

המפקחת התרשמה כי התלמידים לא ממש לומדים או קשובים לצוות ההוראה והמנהלת.

בנוגע לחלוקת התלמידים לכיתות, צוין בחוות הדעת כי ההחלטה של המוסד אינה לפי פרוגרמת משרד החינוך. מנהלת בית הספר מסרה כי לא הייתה מעורבת בחלוקת התלמידים לכיתות ולא יודעת על אופן החלוקה והסיבה לכך. מבחינת צוות ההוראה, מחנכות הכיתות שתיהן בהסמכתן מורות למדעים. אחת מתמחה בעל יסודי ולא ביסודי ולשתיהן אין התמקצעות בהקניית הקריאה. אין מורים המתמחים בלימוד מתמטיקה. הסייעת בכיתה אחת ללא רשיון לעסוק בהוראה והסייעת השנייה ללא תעודת הוראה.

לסיכום טענה המפקחת כי היא מודאגת מפערי הלמידה. בנוסף, אין מענה רגשי לתלמידים הזקוקים לכך. מבחינת הניהול אומנם ישנה מנהלת אך זו אינה מחויבת לתפקידה, אינה מקבלת החלטות בפועל ואינה מעורה בשיטת הלימוד המונטסורית.

המפקחת המליצה לא לאשר את הרשיון ומנהלת המחוז קיבלה את המלצתה בהתאם לאמור בחוות הדעת מיום 9.10.2022.

המשיב טען כי בעקבות פניות של העוררת במסגרתן ביקשה שתערך במוסד ביקורת על ידי מפקחת נוספת, ביום 11.1.2023 התקיים ביקור נוסף במוסד על ידי הגב' ויקי עזיאל, המצויה בשיטת הלימוד המונטסורית. נטען כי גם הגב' עזיאל מצאה בבית הספר ליקויים פדגוגיים משמעותיים כמפורט בחוות דעתה מיום 11.1.2023, ובתמצית:

- א. מתוך צוות ההוראה רק המנהלת ומורה אחת בעלות תואר ראשון בחינוך. שאר הצוות נעדר תעודת הוראה.
- ב. צוות ההוראה והניהול אינם מבצעים השתלמויות דיסציפלינות.
- ג. הנחיית הצוות החינוכי בבית הספר נעשה על ידי גננת במערכת החינוך הפורמלית שמגיעה פעם בשבוע ומנחה את הצוות בתחומי הקריאה והכתיבה.
- ד. מנהלת המוסד והצוות החינוכי לא מגיעים מהתפיסה המונטסורית. לצוות מעבירה השתלמויות מדריכה שמגיעה מהעמותה ומטמיעים תוך כדי לימוד את התפיסה. קיים פער גדול בין התפיסה להטמעה בשטח.
- ה. אין גורמים מטפלים בבית הספר, פסיכולוג, עו"ס תרפיות למיניהן או גורמי טיפול כלשהם.
- ו. יועצת חינוכית העובדת במערכת החינוך הפורמלית, יעל קורן, מלווה את בית הספר פעם בשבוע.
- ז. הרכב הכיתות אינו מאוזן. בכל כיתה לומדים ילדים משכבות גיל א' עד ג'. מספר הבנים והבנות לא מאוזן והכיתות לא הטרונגניות.
- ח. קיים פער לימודי מאוד גדול. קיימים תלמידים בכיתה ג' שעדיין לא קוראים (מתוך תצפית ומדברי המנהלת). אין תיעוד מובנה, אין הערכה ובקרה לקידום ההישגים הלימודיים, החברתיים, הרגשיים וההתנהגותיים.
- ט. לדברי המנהלת מתקיימות ישיבות פדגוגיות אך אין תיעוד המצביע על פגישות אלה והסקת מסקנות בעקבות הישיבות.
- י. מספר התלמידים בבית הספר הוא 41 תלמידים אך בפועל נצפו בכל כיתה 16 תלמידים.
- יא. הובא לידיעת המפקחת כי המנהלת נבחרה לשמש כמנהלת מחלקת חינוך בבית דגן ולא תמשיך את העבודה בשנה הבאה.

גם המפקחת המונטסורית המליצה לא לאשר את הבקשה וביום 6.7.2023 התקבלה החלטה נשוא הערר, הדוחה את הבקשה.

המשיב טען כי בשים לב לשלוש חוות דעת פדגוגיות שליליות, שתיים מהן מאת המפקחת של בית הספר מטעם המחוז ואחת מאת מפקחת המצויה בשיטה המונטסורית, יש ללמוד על התנהלות לא תקינה של העוררת, על קיומם של ליקויים פדגוגיים משמעותיים.

מנהלת בית הספר, הגב' כוכבית מיכאל מועסקת במקביל גם כמנהלת מחלקת חינוך בבית דגן מאמצע שנה"ל תשפ"ג. בשל החשיבות של תפקיד מנהל בית ספר, לא יעלה על הדעת כי המנהלת תעבוד במקום אחר במשרה מלאה נוספת במקביל לניהול בית הספר. המשיב הפנה לחוזר מנכ"ל משרד החינוך שעניינו עבודה נוספת של מנהלי בתי ספר, לפיו עבודה נוספת של מנהלי בתי ספר אינה מאושרת על פי ההסכמים הקיבוציים אלא אם מדובר בהעסקה זמנית על בסיס שעות מרצה בודדות. בעניינו מדובר בהיקף של 50% משרה. אי עמידה בחוזר מנכ"ל של המשיב מהווה סיבה לדחיית בקשת הרישוי לפי סעיף 4(ג) לנוהל הרישוי.

המשיב התייחס לממצאים שעלו בחוות הדעת הפדגוגית השנייה ואשר לימדו כי בפועל מי שמנהל את בית הספר הם בעלי העמותה ולא המנהל.

בנוגע לצוות ההוראה, המשיב התייחס לרשימת העובדים כפי שהועברה למפקחת על ידי מנהלת בית הספר בחודש אוקטובר 2022. נטען כי אכן, המורות המחנכות, הגב' שרון בכר והגב' ענבל ישראל, אשר מחליפה את הגב' הילה בכר-ז'ורנו הנמצאת בחל"ד, הן מורות למדעים. ההכשרה של הגב' שרון בכר מתייחסת רק לחינוך על יסודי. שאר צוות ההוראה אינו בעל רשיון לעסוק בהוראה. ישנה סייעת שאף היא לא מחזיקה בתעודת הוראה.

בנוסף, צוות ההוראה לא מוסמך ללמד את יסודות הקריאה והכתיבה וכמפורט בחוות הדעת השלישית, הנחיית צוות ההוראה מתבצעת על ידי גננת מהחינוך הרשמי, פעם בשבוע, שמנחה כיצד ללמד את יסודות הקריאה והכתיבה. המשיב ציין כי רמת הלימוד הנהוגה בגני ילדים אינה תואמת את זו של בתי הספר היסודיים, והעובדה שמורים שאינם מוסמכים מלמדים את התלמידים בצורה שאינה תואמת, ככל הנראה, את גילם ואת תוכנית הלימודים בגילאי היסודי, מהווה פגיעה חמורה בחינוך אותו מקבלים התלמידים, אשר זכאים לחינוך ראוי התואם את גילם ואת התפתחותם.

בהתייחס לטענת העוררת בערר כי המורות המחנכות בעלות השכלה מתאימה, נטען כי הגב' פנינה בסון, שתעודות ההכשרה שלה צורפו לערר, לא מופיעה ברשימת צוות ההוראה שנשלחה על ידי מנהלת בית הספר ולא בבקשת הרישוי.

בהתייחס לטענת העוררת כי בהתאם לנהלי הרישוי יש צורך בהעסקת מנהל/ת מוסמכת ועובדי הוראה כמספר כיתות הלימוד, נטען כי לא ידוע לאיזה נוהל מתכוונת העוררת אך זו אמירה לא נכונה. מלבד מורות מחנכות בכל בית ספר יש גם מורים מקצועיים ועובדי הוראה נוספים וגם הם נדרשים להכשרה

מתאימה, תעודת הוראה ורשיון לעסוק בהוראה. על הבעלות לצרף את פרטיהם ואת השכלתם לבקשת הרישוי. המשיב הפנה לסעיף 5.1 לנוהל הרישוי אשר קובע כי על מבקש רשיון לפרט את כל הפרטים של עובדי ההוראה המיועדים לעבוד בבית הספר ולחתום על הצהרה לפיה ברשותם כל מסמכי ההשכלה וההסמכה שיוצגו על פי דרישת הפיקוח בכל עת שיידרשו לכך. "עובד הוראה" מוגדר "מי שעוסק בבית ספר ועיקר עיסוקו בו הוא בהוראה או בחינוך". כלומר, כל מי שמועסק בבית הספר ועיקר עיסוקו בחינוך, כולל הסייעות והמורים המקצועיים נדרשים לתעודות הסמכה. הן על פי נהלי הרישוי וגם בהתאם לשכל הישר, כל עובד הוראה בבית הספר חייב להיות בעל הכשרה מקצועית בהוראה, תעודת הסמכה ורשיון לעסוק בהוראה ויש לצרף את האישורים כאמור במסגרת בקשת הרישוי.

המשיב טען כי אין בבית הספר צוות מינהלי כלשהו, אין שומר ולא צוות פרה רפואי. יועצת פדגוגית שעובדת דרך קבע בחטיבת הביניים מגיעה פעם בשבוע לבית הספר היסודי. בבית הספר מספר תלמידים בעלי בעיות רגשיות, חלקם אף ככל הנראה בעלי צרכים ייחודיים וחלקם זקוקים להוראה מתקנת ולא מקבלים את המענה מבית הספר. העוררת לא מעסיקה יועץ/ת או פסיכולוגית בשוטף אלא יועצת שמגיעה פעם בשבוע ועובדת במשרה נוספת בבית ספר אחר.

ביחס לשיבות הפדגוגיות של צוות החינוכי מינהלי נטען כי על אף הטענה שמתקיימות ישיבות פדגוגיות, אין על כך תיעוד. אין גם יישום בשטח של ההמלצות בעקבות הישיבות הפדגוגיות.

בנוגע לטענת העוררת כי היא מעסיקה יועצת בבית הספר נטען כי לפי סיכום שצורף כנספח יט' לע"ר, הגב' יעל קורן החלה את הליווי הייעוצי ביום 18.1.2023, כלומר מספר ימים לאחר הביקור השלישי על ידי המפקחת בבית הספר ועד לתאריך זה לא הועסק יועץ חינוכי ולא נערך ליווי רגשי לתלמידים.

בהתייחס להרכב הכיתות נטען כי החלוקה של הבנים והבנות בכיתות אינו מאוזן ולא הטרונגי, ללא השקפה פדגוגית ולא בהתאם לנהלי המשיב.

בהתייחס למצב הלימודי רגשי של התלמידים, הדו"חות מציינים תמונה מדאיגה עד מאוד ביחס לרמת הלמידה בבית הספר. בהתאם לדו"חות קיים פער עצום בשל אי קיום תוכנית לימודים מסודרת. ישנם תלמידים בכיתה ג' שעדיין לא יודעים קרוא וכתוב ונמצאים בפועל ברמת כיתה א'. קיים פער למידה עצום בשל אי קיום תוכנית לימודים מסודרת, העדר תהליכי למידה פדגוגיים, העדר הערכה ובקרה באופן שוטף ביחס לתהליכי למידה ולתהליכים רגשיים של התלמידים. ישנם תלמידים שנמצאים במצב רגשי או לימודי המצריך עסקה מגורמי מקצוע ובפועל אין מענה לתלמידים אלה. עלול להיגרם נזק בלתי הפיך לתלמידים. הפערים והעדר המענה הם תוצאה ישירה של העסקת צוות הוראה לא כשיר.

בהתייחס לשיטת הלימוד המונטסורית נטען כי בפועל השיטה לא מיושמת בבית הספר. מנהלת בית הספר הודתה שאינה מעורה בשיטה ונמצאת בתהליך למידה. גם צוות ההוראה אינו מצוי בשיטה ואינו מוסמך ללמד אותה. לכן קיים פער משמעותי וגדול בין התפיסה המונטסורית ליישום ולהתאמה

בשטח. לפי חווה"ד הפדגוגית השלישית, הצוות עובר הכשרה על ידי מדריכה שמגיעה פעם בשבוע וההתאמה מתבצעת לכאורה במהלך הלימוד. לכן, אין שום מאפיין הקובע כי בית הספר אכן פועל בהתאם לשיטה המונטסורית, למעט הצהרת הבעלות.

המשיב טען כי בחינת קיומם של ליקויים פדגוגיים במוסדות חינוך מסורה לשיקול דעת מקצועי-פדגוגי-חינוכי של הגורמים המוסמכים במשיב וכי בפסיקה נקבע שכאשר נמצאו ליקויים פדגוגיים אין עילה להתערבות בית המשפט וכן ועדת הערר.

המשיב טען כי יש לדחות את טענת העוררת שנשקלו על ידי המשיב שיקולים זרים ואין מקום להטיל דופי בעבודתם של עובדי ציבור. אין לקבל את טענת העוררת כי מי שערך את חוות הדעת הפדגוגית השלישית היא מנהלת המחוז מרכז, תוך גיבוש עמדה מראש. מי שערכה את חווה"ד היא המפקחת הגב' עוזיאל.

בנוגע לפתרון חינוכי לתלמידים נטען כי לכל התלמידים של בית הספר מקום בבית הספר האזורי ניר צבי.

בנוגע לטענה שהעלתה העוררת כי ההחלטה נחתמה על ידי סמנכ"ל המשיב בניגוד לחוק הפיקוח נטען כי מנכ"ל המשיב הסמיך אותו להכריע ולחתום בבקשות לרשיון.

בנוגע לטענת העוררת בדבר חופש הבחירה בחינוך נטען כי זכות ההורים לבחור בחינוך לילדיהם אינה מוחלטת ונתונה לפיקוח רשויות החינוך.

המשיב ציין גם את הטענה כי המוסד פעל ללא רשיון בשנה"ל תשפ"ב ותשפ"ג ומדובר בהתנהלות בחוסר נקיין כפיים.

דיון והכרעה

ביום 20.11.2023 התקיים דיון בפני הוועדה בנוכחות נציגי העוררת ונציגי המשיב. הצדדים העלו טענותיהם בעל פה והשיבו לשאלות הוועדה.

על מנת לאפשר את שמיעת המפקחת הפדגוגית, הגב' ויקי עזיאל, נקבעה ישיבה נוספת בפני הוועדה שהתקיימה ביום 22.1.2024.

לאחר שהוועדה שמעה את טענות הצדדים, חזרה ועיינה בכתבי הטענות ובכל המסמכים שהוגשו, החליטה הוועדה לקבל את הערר ולהלן נימוקי החלטתה.

הוועדה תדגיש בפתח החלטתה כי היא ערה לכך שבנושאים פדגוגיים לא בנקל תתערב הוועדה בהחלטות המשיב אולם מדובר במקרה שמצדיק את התערבותה של הוועדה והענקת רשיון לשנה"ל נשוא הערר מהטעמים שיפורטו להלן.

בהתאם להוראות חוק הפיקוח המבקש להקים ולנהל מוסד חינוך חייב על פי חוק לקבל רשיון ממוסד החינוך להפעלת בית הספר.

סעיף 3 לחוק הפיקוח מורה כך :

"לא יפתח אדם בית ספר ולא יקיימו אלא אם יש בידו רשיון לפי חוק זה ובהתאם לתנאיו ולא יפרסם אדם פתיחת בית ספר אם אין עליו רשיון כאמור (להלן-רשיון)".

גוף שמבקש רשיון לפתוח ולקיים מוסד חינוך נדרש לפנות בבקשה למנכ"ל משרד החינוך ולצרף לבקשתו את הפרטים הנדרשים על פי חוק. הבקשה נבחנת על ידי אגף לחינוך מוכר שאינו רשמי במשרד החינוך בהתאם להוראות חוק הפיקוח, לתקנות פיקוח על בתי ספר (בקשה לרשיון) התש"ל – 1970, לכללי פיקוח על בתי ספר (מבחנים למתן רשיונות), התשל"א-1971 ולנוהלי משרד החינוך. בין היתר יש צורך לקבל אישור של משרד הבריאות, לקיים רמה נאותה של תכנית לימודים, הכשרת סגל, מבני גישה, לעמוד בתנאי בטיחות הנדרשים ולהראות בסיס כספי לקיומו של מוסד החינוך (ר' בין היתר סעיפים 4-6 לחוק הפיקוח).

סעיף 9(א) לחוק הפיקוח, קובע כדלהלן :

"(א) לא יתן המנהל הכללי רשיון אלא אם הוא סבור כי תובטח רמה נאותה בהתאם לתקן ולנהוג בסוג בית-הספר שהבקשה מתייחסת אליו בעניינים המפורטים להלן :

(1) תכנית הלימודים, מערכת השיעורים ומשך הלימודים ;

(2) הכשרתם וכשרם המקצועי של סגל עובדי החינוך ;

(3) מבני בית-הספר והגישה אליהם, החצר, מספר הכיתות וחדרי-הלימוד, הספח והשירות ;

(4) תנאי הבטיחות בבית-הספר ;

(5) הריהוט והציוד של בית-הספר ;

(6) הבסיס הכספי לקיום בית-הספר.

(ב) במתן החלטתו בדבר העניינים המפורטים בסעיף קטן

(א), יתחשב המנהל הכללי בסוג בית הספר ובגילם

וצרכיהם של התלמידים – הכל בהתאם לכללים שהתקין

שר החינוך והתרבות בהתייעצות עם ועדת החינוך
והתרבות של הכנסת".

בהתאם לפסיקתו של בית המשפט העליון, מטרתו של הליך הרישוי הוא:

"לוודא כי המוסד החינוכי עומד בסטנדרטים ראויים בהיבטים של
בטיחות, בריאות, פדגוגיה ובהיבטים נוספים, שמטרתם להבטיח את
טובת התלמידים".

ר' בר"ם 5776/13 עמותת מקום להיות – בית הספר מעיין נ' מנכ"ל משרד החינוך (נבו 26.8.2013)
בפסקה 16; ר' גם בר"ם 9954/16 משרד החינוך נ' בית ספר יפיע לחינוך ורווחה בע"מ (נבו 3.1.2017).

בקשה לרישוי מוסד חינוך צריכה למלא אחר הוראות נוהל הרישוי ונוהל הכרה-בית ספר חדש, בחינוך
המוכר שאינו רשמי (להלן: "הנוהל" ו/או "נוהל הרישוי").

העוררת הגישה ביום 31.3.202 בקשה לרשיון לבית ספר חדש במושב משמר השבעה.

הסוגייה העיקרית שהועלתה לדיון במסגרת הערר היא הסוגייה הפדגוגית והטמעת השיטה
המונטסורית בפעילות המוסד במהלך שנת הלימודים, כאשר בהחלטת המשיב מופיעות תשעה
נימוקים בגינם דחה המשיב את הבקשה לרשיון.

נציין כי בכתב התגובה לערר הועלו טענות מצד המשיב אשר חורגות מנימוקי הדחייה שהופיעו
בהחלטה נשוא הערר. חלקם מתוך דו"חות פדגוגיים שנערכו בעניינה של העוררת אך לא נכללו בנימוקי
הדחייה. לעמדת המשיב, אכן לא מדובר בנימוקי דחייה אך הטענות הנוספות הן חלק מעמדת המשיב
ואולי קשורות לאחת מעילות הדחייה (עמ' 22 לפרוטוקול מיום 20.11.2023). בנסיבות העניין,
משנערכו מספר דו"חות פדגוגיים והמשיב מצא כי יש לדחות את הבקשה על יסוד נימוקים ספציפיים,
יש מקום למקד את הדיון של הוועדה לנימוקים אלה.

הוועדה מוצאת לנכון לציין לחיוב את טענת העוררת בדיון, לפיה אינה טוענת שלבית הספר אין פגמים.
לעוררת עבודה שצריכה להתבצע בבית הספר, כפי שנדרשת להתבצע בכל בית ספר לשיפור
ולהתייעלות. העוררת פתוחה להשתפר, לקבל ההערות וליישם אותן לטובת התלמידים (ר' בעמ' 28
ובעמ' 62 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023). העוררת אף יישמה בפועל הערות שניתנו לה במהלך
הביקורות, וזאת עוד בטרם ניתנה ההחלטה נשוא הערר (ר' לעניין תיעוד ההדרכות, עמ' 28 לפרוטוקול
הדיון מיום 20.11.2023).

בנוגע לנימוק הראשון בהחלטת המשיב, לפיו מנהלת בית הספר מועסקת במקביל כמנהלת מחלקת
החינוך בבית דגן, מדובר בנימוק שרלוונטי רק למחצית השנייה של שנה"ל. הוועדה לא התרשמה
שקבלתה לעבוד כמנהלת מחלקת החינוך בבית דגן בנסיבות במקרה מבססת עילה לדחיית הבקשה.

מדובר במשרה חלקית שמתבצעת בפועל מחוץ לשעות עבודתה של המנהלת בבית הספר, בו נותרה לעבוד במשרה מלאה.

כמו כן, המועצה קיבלה את המנהלת לעבודה, שיש לה ותק וניסיון, בידיעה כי היא תמשיך לנהל את בית הספר במשך מספר חודשים שנתרו לסיום שנה"ל תשפ"ג, וכי היקף המשרה מצומצם ומותאם לכך שמדובר במועצה קטנה יחסית. בדיון בוועדה הובהר כי היקף המשרה המלאה של המנהלת בבית הספר לא נפגע. עבודתה במועצה הותאמה לכך שהיא תוכל להמשיך ולנהל את בית הספר במשרה מלאה בהיקף שאינו נמוך מ-30 שעות בשבוע. עבודתה במועצה בוצעה ביום החופשי של המנהלת מבית הספר ובשעות שלאחר עבודתה בבית הספר (ר' בעמ' 65-66 ובעמ' 81 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023). העוררת צירפה תצהיר של הגב' מיכאל על מנת לאמת את טענתה והוועדה לא מוצאת כי נימוק זה מבסס דחיית הענקת רשיון בנסיבות המקרה ובשים לב למועד קבלת ההחלטה נשוא הערר, לקראת סוף שנה"ל ומבלי שהמשיב איפשר להחליף את המנהלת ככל שמצא בכך פגם שיוביל לדחיית הבקשה לרשיון.

העוררת טענה בדיון כי הסעיף הרלוונטי למוסד מתוך נוהל היתר עבודה פרטית/נוספת לעובדי הוראה הוא סעיף 2.2 שאינו שולל העסקה של מנהלים שאינם מועסקים ברפורמת עוז לתמורה עד 150% משרה ובקשתם תיבחן לפי הנוהל הישן. המשיב לא התייחס לכך בהחלטתו.

בנוגע לסעיפים 2-3 להחלטת הדחייה, הכשרת עובדי ההוראה וקיומן של תעודות הוראה מתאימות, בדיון התברר כי גב' הילה ז'ורנו בכר, בעלת תואר ראשון ותעודת הוראה בהתמחות לשון ליסודי (עמ' 39 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023). בתעודה שצורפה לערר צויין כי היא הוסמכה להורות בכיתות א'-ו' את המקצוע לשון עברית כמורה מוסמכת בכירה. בנוסף אליה, מועסקת בתלתון השני הגב' נינה בסון שהחליפה את הגב' שרון בכר בתחילת שנה"ל, לאחר תקופת החוגים (עמ' 40 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023), ולה תעודת הוראה בהתמחות מתמטיקה. לפי התעודה היא הוסמכה להורות בבית הספר היסודי את המקצוע מתמטיקה בכיתות א'-ו' כמורה מוסמכת בכירה. בנוסף מועסקת הגב' ענבל ישראל, בעלת תעודת הוראה במדעים (עמ' 41 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023). בדיון לא הובהר מצד המשיב מדוע הוא עומד על נימוק זה בשים לב לאסמכתאות שהוצגו (ר' בעמ' 89-90 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023).

בנוגע לסעיפים 4-5 להחלטת הדחייה, שעניינם העדר השתלמויות בתחומי דעת שונים, העדר תיעוד להשתלמויות ויישום של השתלמויות בשטח, נטען כי השתלמויות ניתנות לצוות הוראה לאחר קבלת הרשיון (עמ' 46 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023). הצוות עובר הדרכה של הגישה המונטסורית על ידי ארגון מיל"ה (עמ' 48 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023). העוררת אף הציגה השתלמויות בהן השתתפה הגב' בסון. הוועדה אינה סבורה כי מדובר בליקוי שמצדיק שלילת רשיון, אלא מתן הנחייה להשתתפותו של צוות הוראה בהשתלמויות כפי שמקובל. הובהר עוד בדיון כי מוסדות חינוך רשאים לשלוח את צוות הוראה להשתלמויות שעורך משרד החינוך לאחר קבלת הרשיון (עמ' 46 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023).

נוסיף כי הגב' צליל בן ברוך, המלווה והמדריכה המונטסורית של המוסד תארכה בדיון בפני הוועדה כי בשנה"ל תשפ"ג היא הגיעה לבית הספר בכל יום רביעי בשבוע, בשעות תשע עד ארבע והדריכה את הצוות איך לעבוד עם עזרים רלוונטיים לשיטה (עמ' 26 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

בנוגע לסעיף 6 שמתייחס להעדר תיעוד של ישיבות פדגוגית שנערכות על ידי הצוות החינוכי, העוררת צירפה תיעוד של מספר ישיבות שנערכו על ידי צוות בית הספר וגם נימוק זה אינו מצדיק בנסיבות העניין אי הענקת רשיון.

בנוגע לסעיף 7 בהחלטה שמתייחס להעדר גורמים מטפלים כגון פסיכולוג ויועצת, וכי היועצת הקיימת מלווה את בית הספר אחת לשבוע בלבד, הוועדה התרשמה כי העוררת אימצה את הביקורת שניתנה ופעלה במהלך שנת הלימודים לשיפור מערך הייעוץ הנדרש (ר' בעמ' 10, 25, 61-62 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023).

בנוגע לסעיף 8 להחלטה שעוסק בהרכב הכיתות, ולסעיף 9 להחלטת הדחייה בו צויין כי בית הספר אינו מלמד בהתאם לגישה ולעקרונות המונטסוריים, העדר סביבה פיסית - כיתתית תומכת לימוד לפי התפיסה המונטסורית וכו', בדיון בפני הוועדה הובהר על ידי הגב' הדר פלד כי המבנה של הכיתות, העזרים שנמצאים, הריהוט וכו', מותאמים לגישה החינוכית המונטסורית (עמ' 50-51 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023).

הגב' פלד התייחסה בטיעוניה גם לחצר המוסד, שבתפיסה המונטסורית מהווה מקום מפגש, לגירוי הדמיון והיצירה (ר' בעמ' 52 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023).

כן הובהר כי תוכנית הלימודית תואמת את הגישה כמו גם אופן חלוקת התלמידים בכיתות, ר' בעמ' 52 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023 :

הדר פלד :

... הלמידה מתבצעת בלמידה אינטר דיסציפלינרית, בגלל זה יש גם חשיבות לרב גילאיות בתוך הכיתה, שמתבצעת, לכיתה הרב גילאיות היא תחום מאוד חשוב, גם מבחינה רגשית, גם מבחינה אינטלקטואלית, גם מבחינה קוגניטיבית, גם מבחינה חברתית וזה דבר שמתקיים הלכה למעשה. אגב, יכולים ברשותך אני אגיד, אחזור משהו למנהלת, אני יכולה להגיד שהשנה לאילאיל ולי, אילאיל המנהלת הנוכחית היו לנו דיונים עמוקים עמוקים, הם לא היו קשורים אל ההורים, רק אנחנו, אני ואילאיל דיברנו על חלוקת הכיתה, כדי, ולתת את ההקשר, איך מחלקים את הכיתות, מבחינת לדייק את זה בצורה הכי מיטבית, כי בית הספר בצמיחה, הוא לא תמיד

שליש – שלישי – שלישי, ועשינו המון המון חשיבה על הדבר הזה.

הוועדה שמעה באריכות את הגב' צליל בן ברוך, המלווה המונטסורית של בית הספר, שבשנה"ל תשפ"ג הגיעה לבית הספר פעם בשבוע ובשנה"ל תשפ"ד מגיעה לבית הספר בין פעמיים לשלוש. היא מקיימת הדרכות לצוות ומלווה את הצוות והמוסד בהיבטי השיטה.

מנהלת המוסד, הגב' אילאיל קופלר ציינה בדיון כי היא קיבלה תיעוד של כל חומרי הלמידה שגב' בן ברוך העבירה במהלך השנה שעברה, תיעוד שהוכן על ידי כוכבית המנהלת הקודמת (עמ' 27 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

בדיון שהתקיים בתאריך 22.1.2024 שמעה הוועדה את עדותה של המפקחת, הגב' ויקי עזיאל שבמסגרת תפקידיה הקימה מספר בתי ספר ייחודיים, שני מסלולים מיוחדים. לטענתה, מה שראתה בבית הספר אינו אפילו ברוח השיטה המונטרסורית.

היא ציינה כי בבית הספר חייבת להיות הדרכה אינטנסיבית של פעם בשבוע במשך שש-שמונה שעות (עמ' 6 לפרוטוקול מיום 22.1.2024). היא ציינה כי במוסד צריכים להיות מרחבים מעוררי ענין וסקרנות (עמ' 7 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024). הגב' עזיאל ציינה כי לא ידוע לה שהגב' בן ברוך ליוותה את המוסד בשנה"ל תשפ"ג, אולם בדו"ח הפדגוגי מיום 11.1.2023 מציינת המנהלת כי היא נעזרה בעמותה להביא דמויות שמלוות ומנחות – עופרי צליל (צ"ל בן ברוך) והדר פלד שמלוות את בית הספר (בעמ' 6 לחוות הדעת).

הגב' בן ברוך הבהירה בדיון כי יש תיעוד בחשבונות שמוכיח כי ליוותה את בית הספר באופן קבוע פעם בשבוע במשך שש שעות (עמ' 11 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024). הגב' עזיאל ציינה בפני הוועדה כי היא אהבה את הסביבה, והאווירה בבית הספר הייתה נעימה (עמ' 13 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

גב' עזיאל הבהירה כי ניתן ללקט עדויות מפעילות בית הספר מהתחום המונטסורית. המרחב בהחלט יכול לשרת את התפיסה המונטסורית אבל זה לא קיים בראיית המוסד כמכלול (עמ' 20 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024). עם זאת הבהירה הגב' עזיאל כי היא מכירה את גב' הדר פלד באופן אישי ואין ספק שהיא מקצועית ומכירה את השיטה באופן מעולה. לטענתה:

"התפישה היא אכן תפישה לא מערערת על התפישה שהיא הציגה. האם היא מוטמעת? לא יודעת". (עמ' 21 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

הוועדה שמעה את הגב' צליל בן ברוך שהציגה את הכשרתה וניסיונה בשיטה המונטסורית. הובהר על ידה כי ההדרכה מתבצעת על ידה גם בהפסקות ולאחר שעות הלימוד, במטרה לנצל את הזמן ככל שניתן (עמ' 30 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

הוועדה התרשמה מאוד מהעבודה המקצועית שמתבצעת על ידה בליווי המוסד ובהדרכת הצוות המקצועי.

המשיב אשר היה ער לפעילותו של בית הספר וערך מספר חוות דעת במהלך שנה"ל, נתן בסופו של דבר את החלטתו רק ביום 7.6.2023 לקראת סוף שנת הלימודים. ב"כ המשיב הבהירה בדיון בפני הוועדה כי חוות הדעת נערכו במספר מועדים על מנת להתרשם בצורה פתוחה וכנה מעמידת המוסד ברמה הנדרשת לקיומו של מוסד חינוך מונטסורי, למרות שלא כל הליקויים והפערים שנמצאו היו בתחום המונטסורי (ר' עמ' 123-124 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023).

ב"כ המשיב אף הבהירה בכנות כי אם המשרד היה מקבל חוות דעת חיובית לסוגיית הלימוד המונטסורי היה מאשר את הבקשה (עמ' 124 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023).

הוועדה נותנת משקל בהחלטתה גם לעובדה שמדובר במוסד חדש, צומח שיש מקום לאפשר לו להשתפר לרמה הרצויה מבחינה פדגוגית עבור התלמידים. בעניין זה נציין כי במהלך הדיון נשאלה נציגת המשיב על ידי חברת הוועדה מדוע נשללה הבקשה על אף שמדובר במוסד חדש ובחינת היבטים פדגוגיים בצורה כה דווקנית בנסיבות אלה, יתכן שאינה מתאימה למקרה דנן. ב"כ המשיב השיבה כי מצד אחד בית הספר נפתח מבלי לקבל רישיון, אך מצד שני, עובדה זו מאפשרת למשיב לבדוק מה קורה בבית הספר ולקבל החלטה מבוססת יותר (עמ' 125-126 לפרוטוקול הדיון מיום 20.11.2023). אומנם בית הספר צריך להיות ערוך ומוכן בתחילת שנת הלימודים, אך הוועדה לא התרשמה כי לא כך היה באופן שיש לשלול באופן מוחלט את הענקת הרישיון למוסד, גם אם במהלך הדרך שיפר המוסד את הרמה ולא התעלם מהביקורת שקיבל, כפי שמצופה ממנו.

בעניין זה ציינה הגב' בן ברוך כי היא מלווה ומדריכה בית ספר נוסף ויכולה להעיד שבשנה הרביעית של בית הספר הוא אינו נמצא ברמה כפי שהיה מצוי בשנה הראשונה לפעילותו:

"בשנה הראשונה יש קצת כאוס וזה נורמלי, כי בעצם הצוות לומד את השיטה, על הדרך. הם לא נוסעים, לא טסים לאיטליה עכשיו לשנה, יש לנו בדיוק חמישה בכל הארץ שעשו את ההכשרה הזאת. אז גם התלמידים ככה לאט לאט מסתגלים לדרך החדשה, ההורים לומדים את הדרך, ...אני מאוד מאוד גאה בבית הספר ובמקום שהם הגיעו אליו. בשנה הנוכחית אני ממש מגיעה בהתמוגגות מאוד גדולה" (עמ' 24 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

לשאלת ב"כ המשיב בנוגע לעמידת המוסד בדרישות הפדגוגיות של השיטה המונטסורית בתחילת שנה"ל תשפ"ג, השיבה הגב' בן ברוך כי אומנם בתחילת השנה הרמה לא הייתה כפי שהיא כיום כי זה

בית ספר צומח ובתהליך (עמ' 31 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024). עם זאת הובהר על ידה כי בשנה"ל תשפ"ג בית הספר תפקד מבחינת השיטה המונטסורית:

"הוא בית ספר מונטסורי שתפקד, אבל הוא משתבח" (עמ')

33 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

הוועדה לא התרשמה כי הבסיס הפדגוגי של בית הספר בהיבטים שהוצגו אינו תקין וברמה שמצדיקה אי הענקת רשיון בשים לב לכלל ההשקעה, הנכונות, הלמידה, וההכוונה המקצועית שקיבל בית הספר עוד משנת הלימודים תשפ"ב, כאשר החל לפעול בליווי מקצועי בשיטה המונטסורית (עמ' 31 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

לשאלת ב"כ העוררת בנוגע לאמירתה של הגב' בן ברוך כי המנהלת בשנה"ל לא הכירה מספיק את השיטה, השיבה הגב' בן ברוך כי על אף זאת, היא יכולה לומר באופן חד משמעי כי מדובר היה ברמה משביעת רצון לניהול מוסד חינוכי מונטסורי (עמ' 34 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024). היא הוסיפה וציינה כי מניסיונה גם בבתי ספר אחרים שהיא מכירה, שנה ראשונה בכל בית ספר מונטסורי אינה שנה קלה לאף אחד (עמ' 34 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

הגב' בן ברוך התייחסה להטמעה והיישום של השיטה בבית הספר, סוגייה שהייתה בבסיס החלטת המשיב וחוות הדעת הפדגוגית וציינה כך:

"...יש שם באמת היצע מאוד עשיר שלעזרי לימוד, שנמצאים בשימוש וכלפעם שאני מגיעה להדריך, בעצם עוד עזר נוסף מתווסף למלאי, כי הם בעצם בהדרכות, ... הם לומדים איתי" (עמ' 25 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

הוועדה אינה ממעיטה מהחשיבות לדברים שביטאה הגב' עזיאל בנוגע למידת יישומה של הגישה המונטסורית לרמה הנדרשת (ר' בעמ' 38 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024) אולם סבורה כי בנסיבות העניין ובשים לב לכך שגם המשיב נאות לבחון את התפתחותו של המוסד לאורך שנת הלימודים בתחום הפדגוגי, ומשכך ערך מספר ביקורות לאורך השנה, וכאשר ההחלטה ניתנה בסופו של דבר רק בחודש יוני 2023, אין מקום לדחות את הבקשה לרשיון לשנה"ל תשפ"ג. נציין גם את האמירה הכנה של ב"כ המשיב כי המוסד במגמת שיפור וכי העוררת לקחה לתשומת ליבה את הערות שניתנו במטרה לשפר את הדברים לרמה הנדרשת (עמ' 42 לפרוטוקול הדיון מיום 22.1.2024).

הוועדה סבורה כי בבחינת כלל העובדות שהוצגו והתמונה שהובאה בפני הוועדה בשני הדיונים, מדובר במוסד שיש מקום להעניק לו את הרשיון לשנה"ל תשפ"ג, השנה שנבחנה ושעומדת לדיון בערר זה. מדובר בבית ספר חדש שהתמקצע, השתפר והתייעל, לרבות בעקבות הערות שהתקבלו מנציגי המשיב

ויש מקום להתערב בהחלטה שמושגת על נימוקים רבים, אך בבחינת מכלול העובדות שהוצגו, אין בהם כדי לשלול את הרשיון בנסיבות העניין.

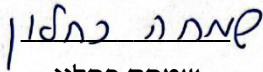
לנוכח האמור החלטנו לקבל את הערר. מצאנו כי יש מקום להתערב בהחלטה ולבטלה.

היות ולפי הנתען התקבלו חוות דעת חיוביות בכל תחומי הרישוי, יש להעניק לעוררת רשיון לשנה"ל תשפ"ג החל מיום 1.9.2022.

סוף דבר, הערר מתקבל.

זכות ערעור לפי סעיף 14א לחוק הפיקוח לבית המשפט לעניינים מינהליים בהתאם לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרי דין) התשס"א-2000.

ניתן ביום ו' בתשרי תשפ"ה, 8 באוקטובר 2024.

שמחה כחלון
חברת ועדה

מיטל קורקוס, עו"ד
יו"ר הועדה

אפרת קפלן, עו"ד
חברת ועדה